

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

12 päivänä joulukuuta 2019*

Ennakkoratkaisupyyntö – Maahanmuuttopolitiikka – Oikeus perheenyhdistämiseen – Direktiivi 2003/86/EY – 10 artiklan 2 kohta – Valinnainen säännös – Perheenyhdistämistä koskevan oikeuden käytön edellytykset – Pakolaisen muu kuin 4 artiklassa tarkoitettu perheenjäsen – Huollettavana olevan henkilön käsite

Asiassa C-519/18,

jossa on kyse SEUT 267artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Budapestin hallinto- ja työtuomioistuin, Unkari) on esittänyt 16.7.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 7.8.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

TB

vastaan

Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja E. Regan sekä tuomarit I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič ja C. Lycourgos (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: G. Pitruzzella,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- TB, edustajanaan G. Győző, ügyvéd,
 - Unkarin hallitus, asiamiehinään M. Z. Fehér ja G. Tornyai,
 - Alankomaiden hallitus, asiamiehinään C. Schillemans ja M. Bulterman,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään A. Tokár, C. Cattabriga ja M. Condou-Durande,
- kuultuaan julkisasiamiehen 5.9.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

* Oikeudenkäyntikieli: unkari.

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee oikeudesta perheenyhdistämiseen 22.9.2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/86/EY (EUVL 2003, L 251, s. 12) 4 artiklan 2 ja 3 kohdan sekä 10 artiklan 2 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat TB ja Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (maahanmuutto- ja turvapaikkavirasto, Unkari) ja jossa on kyse siitä, että kyseinen virasto hylkäsi hakemuksen, joka koski perheenyhdistämiseen perustuvan oleskeluluvan myöntämistä TB:n sisarelle.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2003/86 johdanto-osan toisessa, neljännessä ja kahdeksannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) Perheenyhdistämistä koskevat toimenpiteet olisi hyväksyttävä perheen suojelua ja perhe-elämän kunnioittamista koskevan veloitteen mukaisesti, joka on kirjattu useisiin kansainvälisen oikeuden säädöksiin. Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn Euroopan yleissopimuksen 8 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet.

--

- (4) Perheiden yhdistäminen on tarpeen, jotta perhe-elämä olisi mahdollista. Se edistää sellaisen sosiaalisen ja kulttuurisen vakauden muodostumista, joka helpottaa kolmansien maiden kansalaisten kotoutumista jäsenvaltioissa. Se myös lujittaa taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta, mikä on yhteisön perustavoitteita, kuten Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa todetaan.

--

- (8) Pakolaisten tilanne vaatii erityistä huomiota niiden syiden vuoksi, jotka ovat pakottaneet heidät pakenemaan kotimaastaan ja jotka estävät heitä viettämästä siellä perhe-elämää. Tämän vuoksi olisi säädettävä tavanomaista suotuisammista edellytyksistä heidän oikeudelleen perheen yhdistämiseen.”

- 4 Direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin tavoitteena on vahvistaa edellytykset, joiden täytyessä jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevilla kolmansien maiden kansalaisilla on oikeus perheenyhdistämiseen.”

- 5 Mainitun direktiivin 3 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen antaa tai pitää voimassa säännöksiä, jotka ovat suotuisampia.”

6 Saman direktiivin 4 artiklan 1–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jollei IV luvussa sekä 16 artiklassa säädetystä edellytyksestä muuta johdu, jäsenvaltioiden on sallittava tämän direktiivin nojalla seuraavien perheenjäsenten maahantulo ja maassaoleskelu:

- a) perheenkokoajan aviopuoliso;
- b) perheenkokoajan ja hänen aviopuolisonsa alaikäiset lapset, mukaan luettuina lapset, jotka on adoptoitu – –;
- c) alaikäiset lapset, mukaan luettuina perheenkokoajan adoptoimat lapset, jos perheenkokoaja on näiden huoltaja ja lapset ovat hänen huollettavanaan. – –
- d) alaikäiset lapset, mukaan luettuina perheenkokoajan aviopuolison adoptoimat lapset, jos aviopuoliso on näiden huoltaja ja lapset ovat hänen huollettavanaan. – –

– –

2. Jollei IV luvussa säädetystä edellytyksestä muuta johdu, jäsenvaltiot voivat tämän direktiivin nojalla sallia lailla tai asetuksella seuraavien perheenjäsenten maahantulon ja maassa oleskelun:

- a) perheenkokoajan tai hänen aviopuolisonsa ensimmäisen asteen sukulaiset suoraan ylenevässä polvessa, jos nämä ovat perheenkokoajan tai hänen aviopuolisonsa huollettavina eivätkä saa kotimaassa riittävää tukea sukulaisiltaan;
- b) perheenkokoajan tai hänen aviopuolisonsa täysi-ikäiset naimattomat lapset, jotka eivät terveydentilansa vuoksi voi itse huolehtia toimeentulostaan.

3. Jollei IV luvussa säädetystä edellytyksestä muuta johdu, jäsenvaltiot voivat tämän direktiivin nojalla sallia lailla tai asetuksella sellaisen avioliitonomaisissa olosuhteissa elävän henkilön maahantulon ja maassaoleskelun, joka on kolmannen maan kansalainen ja jolla on perheenkokoajaan asianmukaisesti todistettu pysyvä suhde tai 5 artiklan 2 kohdan mukainen rekisteröity parisuhde, sekä kyseisen henkilön alaikäisten ja naimattomien, myös adoptoitujen, lasten maahantulon ja maassaoleskelun, sekä sellaisten täysi-ikäisten naimattomien lasten maahantulon ja maassaoleskelun, jotka eivät tosiasiallisesti pysty huolehtimaan toimeentulostaan terveydentilansa vuoksi.

Jäsenvaltiot voivat päättää, että rekisteröidyn parisuhteen osapuolia kohdellaan perheenyhdistämisen osalta samoin kuin puolisoita.”

7 Direktiivin 2003/86 V lukuun, jonka otsikko on ”Pakolaisten perheenyhdistäminen”, kuuluvassa 10 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Perheenjäsenten määrittelyyn sovelletaan 4 artiklaa, lukuun ottamatta, että 1 kohdan kolmannen alakohdan säännöksiä ei sovelleta pakolaisten lapsiin.

2. Jäsenvaltiot voivat antaa luvan perheenyhdistämiseen myös muille kuin 4 artiklassa tarkoitetuille perheenjäsenille, jos nämä ovat pakolaisen huollettavina.

3. Jos pakolainen on ilman huoltajaa tuleva alaikäinen,

- a) jäsenvaltioiden on sallittava perheenyhdistämisen perusteella hänen suoraan ylenevää polvea olevien ensimmäisen asteen sukulaistensa maahantulo ja maassaoleskelu soveltamatta 4 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädettyjä edellytyksiä;

b) jäsenvaltiot voivat sallia perheenyhdistämisen perusteella hänen laillisen huoltajansa tai muun perheenjäsenensä maahantulon ja maassaoleskelun, kun pakolaisella ei ole suoraan ylenevää polvea olevia sukulaisia tai jos heitä ei voida jäljittää.”

8. Direktiivin 17 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Päättyessään hakemuksen hylkäämisestä, oleskeluluvan peruuttamisesta tai uusimatta jättämisestä taikka perheenkokoajan tai hänen perheenjäsentensä maastapoistamisesta jäsenvaltioiden on otettava asianmukaisesti huomioon asianomaisen henkilön perhesiteiden luonne ja kiinteys ja jäsenvaltiossa oleskelun kesto sekä perheeseen liittyvät, kulttuuriset ja sosiaaliset siteet kotimaahan.”

Unkarin oikeus

9. Kolmannen maan kansalaisten maahantulosta ja maassaoleskelusta vuonna 2007 annetun lain nro II (harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény, jäljempänä vuoden 2007 laki) 19 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Perheenyhdistämisen perusteella myönnettävän oleskeluluvan voi saada kolmannen maan kansalainen, joka on sellaisen kolmannen maan kansalaisen, jolla on oleskelulupa, maahantulolupa, sijoittautumislupa, määräaikainen oleskelulupa, pysyvä kansallinen oleskelulupa tai EY-oleskelulupa, tai sellaisen henkilön, jolle on erityislain nojalla myönnetty oleskelulupakortti tai pysyvä oleskelulupakortti (jäljempänä yleisesti perheenkokoaja), perheenjäsen.

--

4. Perheenyhdistämisen perusteella myönnettävän oleskeluluvan voivat saada perheenkokoajan tai hänen aviopuolisonsa huollettavina tai pakolaisaseman saaneen henkilön

a) huollettavina olevat vanhemmat

b) sisarukset ja sukulaiset suoraan ylenevässä ja alenevassa polvessa, jos he eivät tosiasiallisesti pysty huolehtimaan toimeentulostaan terveydentilansa vuoksi.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

10. Toimivaltainen Unkarin viranomainen myönsi TB:lle 7.9.2015 pakolaisaseman. TB:n sisar haki 12.1.2016 Unkarin Teheranin-ulkomaanedustustossa (Iran) perheenyhdistämiseen TB:n kanssa perustuvaa oleskelulupaa ja viisumia, jonka nojalla hän voisi saada tämän oleskeluluvan haltuunsa.

11. Ensimmäisen asteen viranomainen hylkäsi tämän hakemuksen päätöksellään, jonka toisen asteen viranomainen pysytti, yhtäältä sillä perusteella, että TB:n sisar oli esittänyt toimivaltaiselle viranomaiselle vääriä tietoja saadakseen hakemansa oleskeluluvan, ja toisaalta sillä perusteella, että hän ei ollut, kun otetaan huomioon hänen koulutuksensa ja terveydentilansa, osoittanut, että hän ei terveydentilansa vuoksi voisi itse huolehtia toimeentulostaan; hakemukseensa liitettyjen lääkärintodistusten mukaan hän kärsii masennuksesta, joka edellyttää säännöllistä lääkärin seurantaa.

12. TB nosti tästä hylkäävästä päätöksestä kanteen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa. Hän väittää kanteensa tueksi muun muassa, että vuoden 2007 lain 19 §:n 4 momentin b kohdassa säädetty sääntö, jonka mukaan pakolaisaseman saaneen henkilön veli tai sisar voi saada perheenyhdistämisen perusteella oleskeluluvan sillä edellytyksellä, että hän ei terveydentilansa vuoksi pysty huolehtimaan toimeentulostaan, on direktiivin 2003/86 10 artiklan 1 ja 2 kohdan vastainen.

- 13 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, joka on epävarma tämän säännön yhteensopivuudesta direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdan kanssa, toteaa, että kyseisen 19 §:n 4 momentin b kohdassa säädetty edellytys ei vastaa mainitussa 10 artiklan 2 kohdassa säädettyä edellytystä, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat antaa luvan muiden kuin tämän direktiivin 4 artiklassa tarkoitettujen perheenjäsenten, kuten pakolaisen veljien ja sisarten, perheenyhdistämiseen, edellyttäen, että he ovat viimeksi mainitun ”huollettavina”. Siten mainitun 19 §:n 4 momentin b kohdassa säädetty edellytys vastaa kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa ja 3 kohdassa tarkoitettua edellytystä siltä osin kuin kyse on perheenyhdistämisestä, joka ei koske pakolaisen veljiä ja sisaria mutta koskee perheenkokoajan tai hänen aviopuolisonsa täysi-ikäisiä naimattomia lapsia sekä perheenkokoajan ja hänen kumppaninsa yhteisiä täysi-ikäisiä naimattomia lapsia.
- 14 Kyseinen tuomioistuin pohtii näin ollen ensinnäkin, onko direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohta esteenä sille, että jäsenvaltio, joka käyttää tässä säännöksessä annettua oikeutta antaa lupa muiden kuin kyseisen direktiivin 4 artiklassa tarkoitettujen perheenjäsenten perheenyhdistämiseen, asettaa tälle perheenyhdistämiselle muita kuin tässä ensimmäisessä säännöksessä säädettyjä edellytyksiä.
- 15 Kyseinen tuomioistuin toteaa tältä osin, että Kúria (ylin tuomioistuin, Unkari) on eräissä aiemmassa tuomiossa katsonut ennakkoratkaisupyyntöä esittämättä, että tähän kysymykseen on vastattava kieltävästi ja että vuoden 2007 lain 19 §:n 4 momentin b kohta ei siis ole mainitun 10 artiklan 2 kohdan vastainen.
- 16 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on kuitenkin niin, että vaikka jäsenvaltiot voivat direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdan mukaisesti antaa luvan myös muiden kuin 4 artiklassa tarkoitettujen perheenjäsenten perheenyhdistämiseen, ja siis poiketa kyseisessä artiklassa tarkoitettua perheenjäsenen käsitteestä, ne eivät sen sijaan voi poiketa tässä 10 artiklan 2 kohdassa säädetystä edellytyksestä, jonka mukaan nämä perheenjäsenet voivat saada hyväkseen perheenyhdistämisen, jos he ovat pakolaisen huollettavina.
- 17 Siltä varalta, että tämän tuomion 14 kohdassa mainittuun kysymykseen vastataan myöntävästi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii toiseksi direktiivissä 2003/86 tarkoitettua huollettavana olevan henkilön käsitteen tulkintaa.
- 18 Kyseinen tuomioistuin toteaa tältä osin, että kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan oikeudenkäyntikielissä versiossa tarkoitetaan perheenjäseniä, jotka ovat pakolaisen huollettavina (”a menkült eltartottjai”), kun taas tämän säännöksen englanninkielisessä versiossa viitataan perheenjäseniin, jotka ovat pakolaisesta riippuvaisia (”dependent on the refugee”). Se on epävarma siitä, ovatko nämä ilmaisut täysin toisiaan vastaavia.
- 19 Lisäksi se pohtii, edellyttääkö huollettavana olevan henkilön käsite kaikkien riippuvuutta luonnehtivien eri tekijöiden kokonaisarviointia, vai voiko tämä käsite rajoittua näistä tekijöistä yhden olemassaoloon, kuten sen, ettei asianomainen perheenjäsen pysty terveydentilansa vuoksi itse huolehtimaan toimeentulostaan, niin että jäsenvaltio voi pelkästään tämän tekijän perusteella katsoa, että perheenjäsen, joka ei täytä tätä tekijää koskevaa edellytystä, ei ole perheenkokoajan huollettavana, eikä jäsenvaltion tarvitse suorittaa tämän perheenjäsenen tilannetta koskevaa tapauskohtaista arviointia. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tältä osin, että Kúrian mukaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että tämä käsite edellyttää paitsi taloudellista myös fyysistä ja henkistä riippuvuutta, jolloin huollettavana olevan henkilön suhde voi siis olla monitahoinen riippuvuussuhde, jossa taloudellinen rasite on vain yksi osatekijä.
- 20 Jos tämän tuomion 14 kohdassa esitettyyn kysymykseen vastataan kieltävästi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii kolmanneksi, voivatko jäsenvaltiot vapaasti asettaa minkä hyvänsä edellytyksen – mukaan lukien direktiivin 2003/86 4 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetty edellytykset –, ja

tarvittaessa pohtii, mikä ulottuvuus on mainitussa 4 artiklan 3 kohdassa säädetyllä edellytyksellä, joka koskee sitä, että asianomaiset perheenjäsenet eivät tosiasiallisesti pysty huolehtimaan toimeentulostaan terveydentilansa vuoksi.

21 Tässä tilanteessa Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság päätti lykätä asian ratkaisemista ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko direktiivin [2003/86] 10 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että jos jäsenvaltio kyseisen artiklan nojalla sallii sellaisen perheenjäsenen maahantulon, joka ei ole yksikään [mainitun direktiivin] 4 artiklassa luetelluista perheenjäsenistä, tähän perheenjäseneseen voidaan soveltaa ainoastaan 10 artiklan 2 kohdassa säädettyä edellytystä (hänen on oltava ’pakolaisen huollettavana’)?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, tarkoitetaanko direktiivin [2003/86] 4 artiklan 2 kohdan a alakohdassa mainitulla ’huollettavana olevan’ henkilön asemalla (dependency) tilannetta, jossa kaikkien huollettavana olemista osoittavien tekijöiden on täyttyvä samanaikaisesti, vai onko riittävää, että jotkin näistä tekijöistä täyttyvät kunkin tapauksen olosuhteiden mukaan, jotta kyseessä voidaan katsoa olevan tällainen asema? Voidaanko [mainitun direktiivin] 10 artiklan 2 kohdassa mainitun edellytyksen (henkilön on oltava ’pakolaisen huollettavana’) mukaisena pitää kansallista säännöstä, jossa suljetaan pois tapauskohtainen arviointi ja otetaan arvioinnissa huomioon ainoastaan yksi seikka (huollettavana olemiseen viittaava tekijä eli se, että henkilö ’ei tosiasiallisesti pysty huolehtimaan toimeentulostaan terveydentilansa vuoksi’), jonka perusteella tämän edellytyksen katsotaan täyttyvän?
- 3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi ja jos jäsenvaltio voi soveltaa direktiivin [2003/86] 10 artiklan 2 kohdassa mainitun edellytyksen (henkilön on oltava ’pakolaisen huollettavana’) lisäksi muita edellytyksiä, tarkoittaako tämä sitä, että jäsenvaltiolla on oikeus säätää mitä tahansa sopiviksi katsomiaan edellytyksiä, [mainitun direktiivin] 4 artiklan 2 ja 3 kohdassa muille perheenjäsenille säädetyt edellytykset mukaan luettuina, vai voiko se soveltaa pelkästään direktiivin 4 artiklan 3 kohdassa mainittua edellytystä? Mihin tilanteeseen tässä tapauksessa viittaa direktiivin 4 artiklan 3 kohdassa mainittu edellytys ’objectively unable to provide for their own needs on account of their state of health’? Onko tätä edellytystä tulkittava siten, ettei kyseinen perheenjäsen voi itse huolehtia ’toimeentulostaan’, siten, ettei hän ’pysty’ huolehtimaan ’itsestään’, vai tarvittaessa jollakin muulla tavalla?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Alustavat huomautukset

- 22 Unkarin hallitus väittää, että ennakkoratkaisukysymykset on jätettävä tutkimatta, koska ne ovat luonteeltaan hypoteettisia. Nämä kysymykset perustuvat nimittäin virheelliseen lähtökohtaan, jonka mukaan Unkari olisi vuoden 2007 lain 19 §:n 4 kohdan b kohdalla pannut täytäntöön direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdan, vaikka kyseinen jäsenvaltio ei ole ilmoittanut komissiolle tällaista tietoa kyseisen direktiivin 20 artiklan nojalla.
- 23 Tästä on huomautettava, että yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeussäännön tulkintaa, unionin tuomioistuimen on siten lähtökohtaisesti ratkaistava ne (tuomio 10.12.2018, Wightman ym., C-621/18, EU:C:2018:999, 26 kohta).

- 24 Tästä seuraa, että unionin oikeutta koskevilla kysymyksillä oletetaan olevan merkitystä asian ratkaisemisen kannalta. Unionin tuomioistuin voi kieltäytyä ratkaisemasta kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisukysymyksen ainoastaan silloin, kun on ilmeistä, että pyydettyä unionin oikeuden säännösten ja määräysten tulkittamisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 10.12.2018, Wightman ym., C-621/18, EU:C:2018:999, 27 kohta).
- 25 Tässä tapauksessa on korostettava, että ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen mukaan Unkarin lainsäätäjä on vuoden 2007 lain 19 §:n 4 momentin b kohdan antaessaan selvästi halunnut panna täytäntöön direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdan, koska viimeksi mainitussa säännöksessä annetaan jäsenvaltioille valinnanvapaus, joka on olennainen osa mainitulla direktiivillä käyttöön otettua järjestelmää (ks. tältä osin soveltuvin osin tuomio 21.12.2011, NS. ym., C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865, 65–68 kohta).
- 26 Unionin tuomioistuimen tehtävänä on unionin tuomioistuinten ja kansallisten tuomioistuinten välisen toimivallanjaon mukaisesti ottaa huomioon ennakkoratkaisukysymyksiin liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat, sellaisina kuin ne on ennakkoratkaisupyynnössä esitetty. On siis niin, että riippumatta arvostelusta, jota Unkarin hallitus on esittänyt ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämästä kansallisen oikeuden tulkinnasta, nyt käsiteltävänä oleva ennakkoratkaisupyynnö on tutkittava mainitun tuomioistuimen esittämän kansallisen oikeuden tulkinnan valossa (ks. vastaavasti tuomio 21.6.2016, New Valmar, C-15/15, EU:C:2016:464, 25 kohta).
- 27 Tätä toteamusta ei muuta se, että Unkari ei ole direktiivin 2003/86 20 artiklan nojalla ilmoittanut komissiolle kyseisen 19 §:n 4 kohdan b alakohtaa kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanotoimena. Se, että asianomainen jäsenvaltio ei ole ilmoittanut komissiolle kansallisesta toimenpiteestä, ei riitä sulkemaan pois sitä, että kyseisellä toimenpiteellä pannaan täytäntöön direktiivin säännös.
- 28 Oikeudenkäyntiväite on näin ollen hylättävä.
- 29 Lisäksi on todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella ja kolmannella kysymyksellään unionin tuomioistuimelta myös sitä, miten direktiivin 2003/86 4 artiklan 2 ja 3 kohtaa on tulkittava.
- 30 Nämä säännökset koskevat kuitenkin pääasiassa kyseessä olevasta tilanteesta erillisiä tilanteita, koska ne koskevat pakolaisen muiden perheenjäsenten kuin hänen sisarensa perheenyhdistämistä.
- 31 Pelkästään se seikka, että Unkarin lainsäätäjä on direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanon yhteydessä käyttänyt direktiivin 4 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen termien kanssa analogista sanamuotoa, ei riitä perustelevaan näiden säännösten tulkintaa koskevaa pyyntöä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei nimittäin ole ennakkoratkaisupyynnössään väittänyt, että Unkarin lainsäätäjän tarkoituksena olisi ollut viitata suoraan ja ehdottomasti näihin säännöksiin, kun se antoi vuoden 2007 lain 19 §:n 4 momentin b kohdan (ks. tältä osin tuomio 18.10.2012, Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, 47 kohta ja tuomio 7.11.2018, C ja A, C-257/17, EU:C:2018:876, 33 kohta).
- 32 Tästä seuraa, että käsiteltävässä asiassa ei ole tarpeen tulkita direktiivin 2003/86 4 artiklan 2 ja 3 kohtaa.

Asiakysymys

- 33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksillään, joita on syytä tarkastella yhdessä, pääasiallisesti sitä, onko direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltio antaa luvan perheen yhdistämiseen pakolaisen sisaren osalta vain, jos tämä ei terveydentilansa vuoksi pysty huolehtimaan toimeentulostaan.
- 34 Direktiivin 2003/86 1 artiklan mukaan tämän direktiivin tavoitteena on vahvistaa edellytykset, joiden täyttyessä jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevilla kolmansien maiden kansalaisilla on oikeus perheen yhdistämiseen.
- 35 Tässä yhteydessä direktiivin 4 artiklassa luetellaan kolmannen maan kansalaisen perheenjäsenet, joiden osalta jäsenvaltioiden on tapauskohtaisesti myönnettävä tai ne voivat myöntää kyseisessä direktiivissä tarkoitetun oikeuden perheen yhdistämiseen.
- 36 Saman direktiivin johdanto-osan kahdeksannesta perustelukappaleesta ilmenee kuitenkin, että kyseisessä direktiivissä säädetään tavanomaista suotuisammista edellytyksistä pakolaisten oikeudelle perheen yhdistämiseen, koska pakolaisten tilanne vaatii erityistä huomiota niiden syiden vuoksi, jotka ovat pakottaneet heidät pakenemaan kotimaastaan ja jotka estävät heitä viettämästä siellä normaalia perhe-elämää (tuomio 12.4.2018, A ja S, C-550/16, EU:C:2018:248, 32 kohta).
- 37 Näistä tavanomaista suotuisammista edellytyksistä yhdestä säädetään direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdassa.
- 38 On nimittäin niin, että vaikka kyseisen direktiivin 10 artiklan 1 kohdan mukaan 4 artiklaa sovelletaan pakolaisiin sen 1 kohdan kolmannessa alakohdassa säädettyä poikkeusta lukuun ottamatta, jota ei sovelleta pakolaisten lapsiin, kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdassa sallitaan lisäksi se, että jäsenvaltiot voivat myöntää direktiivissä tarkoitetun perheen yhdistämistä koskevan oikeuden pakolaisen muiden kuin kyseisessä 4 artiklassa tarkoitettujen perheenjäsenten perheen yhdistämiseen.
- 39 Näin ollen on korostettava ensinnäkin, että kyseinen 10 artiklan 2 kohta on luonteeltaan valinnainen. Tässä säännöksessä jätetään siten kunkin jäsenvaltion harkintavaltaan siinä sallittu direktiivin 2003/86 henkilöllisen soveltamisalan laajentaminen.
- 40 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 37 kohdassa, kyseisessä 10 artiklan 2 kohdassa jätetään myös jäsenvaltioille huomattavaa harkintavaltaa sen ratkaisemiseksi, kenelle muille kuin kyseisen direktiivin 4 artiklassa mainituille pakolaisen perheenjäsenille nämä jäsenvaltiot haluavat antaa luvan perheen yhdistämiseen alueellaan asuvan pakolaisen kanssa.
- 41 Toiseksi on korostettava, että jäsenvaltioilla kyseisen 10 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanossa olevaa harkintavaltaa rajoittaa kuitenkin tässä säännöksessä täytäntöönpanolle asetettu edellytys. Mainitun 10 artiklan 2 kohdan sanamuodosta ilmenee, että jäsenvaltiot voivat antaa luvan perheen yhdistämiseen myös muille kuin direktiivin 4 artiklassa tarkoitetuille pakolaisen perheenjäsenille, jos nämä ovat pakolaisen huollettavina.
- 42 Näin ollen ensiksi on niin, että jotta mainitun edellytyksen tehokasta vaikutusta ei tehdä tyhjäksi, direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltio antaa luvan pakolaisen perheenjäsenen, jota ei mainita direktiivin 4 artiklassa, perheen yhdistämiseen, jos tämä ei ole pakolaisen huollettavana. Kansallinen lainsäädäntö, jossa ei noudateta tätä edellytystä, olisi direktiivin 2003/86 tavoitteiden vastainen, koska siinä mahdollistettaisiin tästä direktiivistä johtuvan aseman myöntäminen henkilöille, jotka eivät täytä sen saamisen edellytyksiä (ks. soveltuvin osin tuomio 27.6.2018, Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, 55 kohta ja tuomio 23.5.2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, 44 kohta).

- 43 Tämä toteamus ei kuitenkaan rajoita jäsenvaltioille mainitun direktiivin 3 artiklan 5 kohdassa annettua mahdollisuutta myöntää pelkän kansallisen lainsäädäntönsä perusteella tavanomaista suotuisammin ehdoin oikeutta maahantuloon ja maassa oleskeluun.
- 44 Siltä osin kuin sitten on kyse merkityksestä, joka on annettava pakolaisen huollettavana olemista koskevalle edellytykselle, on muistutettava, että sekä unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen että yhdenvertaisuusperiaate edellyttävät, että unionin oikeuden sellaisen säännöksen sanamuotoa, joka ei sisällä nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen sisältönsä ja soveltamisalansa määrittämiseksi, on tavallisesti tulkittava koko Euroopan unionissa itsenäisesti ja yhtenäisesti (tuomio 29.7.2019, Spiegel Online, C-516/17, EU:C:2019:625, 62 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 45 Koska direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohtaan ei sisälly mitään viittausta jäsenvaltioiden kansalliseen oikeuteen mainitun edellytyksen osalta, viimeksi mainittua on tulkittava itsenäisesti ja yhtenäisesti.
- 46 Tältä osin on todettava, että unionin tuomioistuin on jo tulkinnut edellytystä, jonka mukaan perheenjäsenen on oltava perheenkokoajan huollettavana, Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY, ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY (EUVL 2004, L 158, s. 77) yhteydessä.
- 47 Tämän oikeuskäytännön mukaan oleskeluoikeuden saaneen unionin kansalaisen huollettavana olevan perheenjäsenen asema edellyttää, että tosiasiallinen riippuvuusuhde on näytetty toteen. Tämä riippuvuus on seurausta tosiasiallisesta tilanteesta, jolle on ominaista se seikka, että oleskeluoikeuden haltija vastaa perheenjäsenen aineellisesta tukemisesta (tuomio 19.10.2004, Zhu ja Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, 43 kohta; tuomio 8.11.2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, 55 kohta; tuomio 16.1.2014, Reyes, C-423/12, EU:C:2014:16, 20 ja 21 kohta ja tuomio 13.9.2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, 50 kohta).
- 48 Ratkaistakseen, onko kyseessä tällainen riippuvuus, vastaanottavan jäsenvaltion on arvioitava, kykeneekö perheenjäsen huolehtimaan välttämättömistä tarpeistaan, kun otetaan huomioon hänen taloudelliset ja sosiaaliset olonsa. Tarve aineelliseen tukeen on oltava olemassa siinä valtiossa, josta kyseinen perheenjäsen on lähtöisin tai josta hän tulee, sillä hetkellä, jolloin hän pyytää saada seurata unionin kansalaista (ks. vastaavasti tuomio 9.1.2007, Jia, C-1/05, EU:C:2007:1, 37 kohta ja tuomio 16.1.2014, Reyes, C-423/12, EU:C:2014:16, 22 ja 30 kohta).
- 49 Kyseinen oikeuskäytäntö on otettava huomioon direktiivissä 2003/86 tarkoitetun huollettavana olevan perheenjäsenen käsitteen tulkittamiseksi. Direktiiveillä 2004/38 ja 2003/86 pyritään nimittäin samankaltaisiin tavoitteisiin siltä osin kuin niillä pyritään varmistamaan tai edistämään vastaanottavassa jäsenvaltiossa siellä laillisesti oleskelevien muiden jäsenvaltioiden kansalaisten tai kolmansien maiden kansalaisten perheenyhdistämistä.
- 50 On kuitenkin otettava huomioon myös se, että kuten direktiivin 2003/86 johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa muistutetaan ja kuten tämän tuomion 35 kohdasta jo ilmenee, pakolaisten tilanne vaatii erityistä huomiota sen vuoksi, että he ovat joutuneet pakenemaan kotimaastaan eivätkä voi suunnitella viettävänsä siellä normaalia perhe-elämää, sen vuoksi, että he ovat voineet olla erossa perheestään pitkiä aikoja ennen kuin heille on myönnetty pakolaisasema, ja sen vuoksi, että pakolaisten tai heidän perheenjäsentensä on usein mahdotonta tai vaarallista esittää virallisia asiakirjoja tai ottaa yhteyttä viranomaisiin lähtömaassaan (ks. vastaavasti tuomio 7.11.2018, K ja B, C-380/17, EU:C:2018:877, 53 kohta ja tuomio 13.3.2019, E., C-635/17, EU:C:2019:192, 66 kohta).
- 51 Siitä, että edellytettäisiin, että pakolainen ajankohtana, jolloin perheenyhdistämishakemus tehdään, tosiasiallisesti antaa aineellista tukea perheenjäsenelleen valtiossa, josta viimeksi mainittu on lähtöisin tai josta hän tulee, voisi olla seurauksena, että direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdan soveltamisalan

- ulkopuolelle suljettaisiin pakolaisen perheenjäseniä, jotka ovat hänestä tosiasiallisesti riippuvaisia, pelkästään siitä syystä, että pakolainen ei kykene tai ei enää kykene toimittamaan heille taloudellista tukea heidän välttämättömiin tarpeisiinsa valtiossa, josta he ovat lähtöisin tai josta he tulevat. Ei kuitenkaan voida sulkea pois sitä, että pakolainen ei kykene tai ei enää kykene antamaan tällaista tukea tahdostaan riippumattomista syistä, kuten sen vuoksi, että tarpeellisia varoja on tosiasiallisesti mahdotonta lähettää, tai sen vuoksi, että hän pelkää vaarantavansa perheenjäsentensä turvallisuuden ottamalla heihin yhteyttä.
- 52 Näin ollen pakolaisen perheenjäsenen on katsottava olevan direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla pakolaisen huollettavana silloin, kun hän on tosiasiallisesti riippuvainen pakolaisesta siten, ettei hän pysty täyttämään välttämättömiä tarpeitaan valtiossa, josta hän on lähtöisin tai josta hän tulee, ajankohtana, jolloin hän on pyytänyt saada seurata pakolaista, ja että toisaalta on osoitettu, että pakolainen tosiasiallisesti vastaa hänen aineellisesta tukemisestaan, tai että kun otetaan huomioon kaikki asian kannalta merkitykselliset seikat, kuten asianomaisen perheenjäsenen ja pakolaisen välinen sukulaisuussuhde, hänen muiden perhesiteidensä luonne ja kiinteys sekä hänen muiden sukulaistensa ikä ja taloudellinen tilanne, pakolainen näyttää parhaiten kykenevän vastaamaan vaadittavasta aineellisesta tukemisesta.
- 53 Tätä tulkintaa tukee direktiivin 2003/86 17 artikla, jossa edellytetään perheenyhdistämistä koskevan hakemuksen tapauskohtaista tarkastelua, jonka yhteydessä – kuten kyseisen direktiivin johdanto-osan kahdeksannesta perustelukappaleesta ilmenee – on otettava huomioon muun muassa perheenkokoajan pakolaisuuteen liittyvät erityispiirteet (ks. vastaavasti tuomio 7.11.2018, K ja B, C-380/17, EU:C:2018:877, 53 kohta).
- 54 Edellä esitetystä seuraa viimein, että vaikka – kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on korostanut – kyseisen 10 artiklan 2 kohdan tietyissä kieliversioissa viitataan siihen, että perheenjäsen on riippuvainen pakolaisesta, kun taas tämän säännöksen muissa versioissa viitataan perheenjäsenen asemaan pakolaisen huollettavana, tällä erolla ei ole merkitystä mainitussa 10 artiklan 2 kohdassa säädetyn edellytyksen tulkinnassa.
- 55 Kolmanneksi on todettava, että käyttäessään niille direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdassa annettua oikeutta jäsenvaltiot voivat säätää kyseisessä säännöksessä säädetyn riippuvuussuhteen luonteeseen liittyvistä lisävaatimuksista esimerkiksi asettamalla direktiiviin 2003/86 perustuvien oikeuksien tunnustamisen edellytykseksi sen, että kyseisen pakolaisen asianomaiset perheenjäsenet ovat pakolaisen huollettavana tiettyjen syiden vuoksi.
- 56 Pakolaisen ja hänen perheenjäsenensä välistä riippuvuussuhdetta koskevaa edellytystä on nimittäin tulkittava siten, että sen tarkoituksena on sulkea direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdassa tunnustetun oikeuden ulkopuolelle muut kuin kyseisen direktiivin 4 artiklassa tarkoitetut pakolaisen perheenjäsenet, jotka eivät ole hänen huollettavanaan, mutta siinä ei kuitenkaan velvoiteta jäsenvaltiota, joka päättää käyttää tätä oikeutta, tunnustamaan automaattisesti kaikille tai joillekin pakolaisen perheenjäsenille, jotka ovat muita kuin kyseisen direktiivin 4 artiklassa tarkoitettuja, oikeutta perheenyhdistämiseen heti, kun he ovat pakolaisen huollettavana.
- 57 Tältä osin on korostettava yhtäältä, että erot, joita voi aiheutua siitä, että kukin jäsenvaltio voi siis vapaasti tämentää sellaisen riippuvuussuhteen luonteen, joka sen kansallisen lainsäädännön mukaan mahdollistaa sen, että muut kuin direktiivin 2003/86 4 artiklassa tarkoitetut pakolaisen perheenjäsenet saavat direktiivissä tarkoitettun oikeuden perheenyhdistämiseen, ovat täysin yhteen sovitettavissa kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan luonteen ja tavoitteen kanssa. Jo tämän tuomion 38–40 kohdasta näet ilmenee, että unionin lainsäätäjällä on laatinut kyseisen 10 artiklan 2 kohdan valinnaiseksi säännökseksi, jonka täytäntöönpanossa jäsenvaltioilla on harkintavaltaa, niin että erot kansallisissa lainsäädännöissä, joilla tämä oikeus pannaan täytäntöön, johtuvat luonnollisesti kyseisen lainsäätäjän valinnasta (ks. soveltuvin osin tuomio 12.4.2018, A ja S, C-550/16, EU:C:2018:248, 47 kohta).

- 58 Toisaalta jäsenvaltioille tällä tavoin annettu oikeus asettaa lisävaatimuksia ei sellaisenaan vahingoita direktiivin 2003/86 yleisiä tavoitteita, sellaisina kuin ne on esitetty kyseisen direktiivin johdanto-osan neljännessä ja kahdeksannessa perustelukappaleessa; niillä on tarkoitus edistää asianomaisten kolmansien maiden kansalaisten kotoutumista siten, että he voivat viettää normaalia perhe-elämää, ja säätää pakolaisille tavanomaista suotuisammista edellytyksistä perheenyhdistämiselle siten, että otetaan huomioon heidän erityinen tilanteensa. Kuten tämän tuomion 36 ja 37 kohdassa on todettu, on niin, että kun kyseinen jäsenvaltio käyttää kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdassa annettua oikeutta ja antaa luvan pakolaisen muiden kuin tämän direktiivin 4 artiklassa tarkoitettujen perheenjäsenten perheenyhdistämiseen, kyseinen jäsenvaltio suosii jo näiden tavoitteiden saavuttamista, vaikka se asettaisi kyseiselle perheenyhdistämiselle 10 artiklan 2 kohdassa säädettyjä ankarampia edellytyksiä.
- 59 Sitä vastoin se, että jäsenvaltiota kiellettäisiin säätämästä tällaisia lisävaatimuksia, olisi ristiriidassa itse mainitun 10 artiklan 2 kohdan logiikan kanssa, sillä – kuten tämän tuomion 38 ja 39 kohdassa on todettu – kyseisen säännöksen mukaan jäsenvaltiot voivat sekä päättää olla tunnustamatta yhdenkään kyseisessä säännöksessä tarkoitettun pakolaisen perheenjäsenen oikeutta perheenyhdistämiseen että päättää vapaasti, ketkä näistä perheenjäsenistä voivat saada tällaisen oikeuden perheenyhdistämiseen.
- 60 Tällainen kielto voisi lisäksi olla ristiriidassa tämän tuomion 58 kohdassa mieleen palautettujen tavoitteiden kanssa siten, että sillä kannustettaisiin jäsenvaltioita luopumaan direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdassa säädetyn oikeuden käyttämisestä.
- 61 Tämän tultua todetuksi on vielä neljänneksi korostettava, että jäsenvaltiot soveltavat unionin oikeutta käyttäessään niille direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdassa annettua oikeutta.
- 62 Jäsenvaltiot eivät näin ollen ensiksikään saa käyttää niille mainitussa 10 artiklan 2 kohdassa tunnustettua harkintavaltaa tavalla, joka olisi vastoin direktiivin 2003/86 tavoitetta ja tehokasta vaikutusta (ks. vastaavasti tuomio 13.3.2019, E., C-635/17, EU:C:2019:192, 53 kohta).
- 63 Tältä osin on niin, kuten tämän tuomion 36, 50 ja 53 kohdassa on todettu, että yhtäältä pakolaisten tilanne vaatii erityistä huomiota direktiivin 2003/86 täytäntöönpanossa ja toisaalta kyseisen direktiivin 17 artiklan mukaan perheenyhdistämistä koskevia hakemuksia on tarkasteltava tapauskohtaisesti.
- 64 Kuten lisäksi direktiivin 2003/86 johdanto-osan toisessa perustelukappaleessa todetaan, direktiivissä on kunnioitettava Euroopan unionin perusoikeuskirjaa (jäljempänä perusoikeuskirja).
- 65 Perusoikeuskirjan määräyksiä ei tosin voida tulkita siten, että niillä vietäisiin jäsenvaltioilta harkintavalta, joka niillä on, kun ne päättävät soveltaa direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohtaa ja käsittelevät tämän säännöksen nojalla tehtyjä perheenyhdistämistä koskevia hakemuksia. Kyseisen direktiivin säännöksiä on kuitenkin tulkittava ja sovellettava tässä käsittelyssä erityisesti perusoikeuskirjan 7 artiklan, jossa vahvistetaan muiden oikeuksien ohessa oikeus perhe-elämän kunnioittamiseen, valossa (ks. vastaavasti tuomio 21.4.2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, 28 kohta).
- 66 Lopuksi unionin oikeuden yleisiin periaatteisiin kuuluvan suhteellisuusperiaatteen mukaan direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdan tavoitteiden on oltava toteutettavissa kansallisessa lainsäädännössä, jolla kyseinen säännös pannaan täytäntöön, säädettyjen keinojen avulla, eikä näillä keinoilla saa ylittää sitä, mikä on tarpeen kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi (tuomio 21.4.2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, 42 kohta).
- 67 Näin ollen kansallisessa lainsäädännössä, jolla kyseisessä 10 artiklan 2 kohdassa säädetty oikeus pannaan täytäntöön, on noudatettava sekä perusoikeuskirjassa taattuja perusoikeuksia että suhteellisuusperiaatetta, eikä siinä saada estää perheenyhdistämistä koskevan hakemuksen tapauskohtaista tarkastelua, joka lisäksi on suoritettava pakolaisten erityinen tilanne huomioon ottaen.

- 68 Kaiken edellä esitetyn perusteella on lopuksi tutkittava, onko direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohta esteenä sille, että jäsenvaltio tunnustaa pakolaisen sisaren perheen yhdistämistä koskevan oikeuden ainoastaan, jos tämä ei terveydentilansa vuoksi pysty huolehtimaan toimeentulostaan.
- 69 Tältä osin on ensiksi todettava, että pakolaisen sisar ei kuulu perheenkokoajan direktiivin 2003/86 4 artiklassa tarkoitettuihin perheenjäseniin. Jäsenvaltio voi siis tunnustaa tällaiselle pakolaisen perheenjäsenelle oikeuden perheen yhdistämiseen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan mukaisesti.
- 70 Toiseksi tämän tuomion 54–59 kohdassa esitetystä ilmenee, että kyseinen 10 artiklan 2 kohta ei ole lähtökohtaisesti esteenä sille, että jäsenvaltiot asettavat lisäedellytyksen, jonka mukaan pakolaisen ja hänen perheenjäsenensä välisen riippuvuussuhteen on johduttava perheenjäsenen terveydentilasta.
- 71 Lisäksi on todettava, että täsmällisemmän yhdenmukaistamisen yhteydessä unionin lainsäätäjällä on nimenomaisesti antanut direktiivin 2003/86 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa ja 3 kohdassa jäsenvaltioille mahdollisuuden asettaa kolmannen maan kansalaisen tiettyjen perheenjäsenten perheen yhdistämistä koskevalle oikeudelle samankaltainen edellytys.
- 72 Tämän tuomion 42 kohdasta ilmenee myös, että direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdan tehokkaan vaikutuksen varmistamiseksi jäsenvaltio ei voisi direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohdan nojalla myöntää pakolaisen sisarelle oikeutta perheen yhdistämiseen ilman, että hän olisi pakolaisen huollettavana, mikä merkitsee – kuten tämän tuomion 52 kohdassa on osoitettu – paitsi sitä, että pakolaisen sisar ei kykene huolehtimaan välttämättömistä tarpeistaan, myös sitä, että on osoitettu, että pakolainen tosiasiallisesti vastaa hänen aineellisesta tukemisestaan, tai että kun otetaan huomioon kaikki merkitykselliset seikat, pakolainen näyttää parhaiten kykenevän vastaamaan vaadittavasta aineellisesta tukemisesta.
- 73 Lisäksi tämän tuomion 53 ja 63 kohdasta seuraa, että toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on tarkasteltava tapauskohtaisesti, täyttykö edellytys, jonka mukaan pakolaisen sisaren on oltava terveydentilansa vuoksi pakolaisen huollettavana.
- 74 Tästä seuraa erityisesti, että tällaista hakemusta ei voida hylätä pelkästään sillä perusteella, että pakolaisen sisaren sairauden katsotaan automaattisesti olevan laadultaan sellainen, ettei se perusta tällaista riippuvuussuhdetta.
- 75 Hakemuksen tapauskohtaisessa tarkastelussa on erityisemmin otettava tasapainoisella ja järkevällä tavalla huomioon kaikki pakolaisen sisaren henkilökohtaisen tilanteen kannalta merkitykselliset seikat, kuten hänen ikänsä, koulutustasonsa, ammatillinen ja taloudellinen tilanteensa sekä terveydentilansa. Kansallisten viranomaisten on lisäksi otettava huomioon se, että henkilöiden tarpeet voivat laajuudeltaan vaihdella suuresti (ks. vastaavasti tuomio 4.3.2010, Chakroun, C-578/08, EU:C:2010:117, 48 kohta), sekä pakolaisten erityistilanne, etenkin se, että heillä voi olla erityisiä vaikeuksia hankkia todisteita kotimaastaan.
- 76 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on tulkita kansallista lainsäädäntöä ja erityisesti vuoden 2007 lain 19 §:n 4 momentin b kohtaa mahdollisuuksien mukaan näiden vaatimusten mukaisesti.
- 77 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että direktiivin 2003/86 10 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio antaa luvan perheen yhdistämiseen pakolaisen sisaren osalta vain, jos hän ei terveydentilansa vuoksi kykene huolehtimaan toimeentulostaan, kunhan
- yhtäältä kyseistä kyvyttömyyttä arvioidaan pakolaisten erityinen tilanne huomioon ottaen ja sellaisen tapauskohtaisen tarkastelun päätteeksi, jossa otetaan huomioon kaikki asian kannalta merkitykselliset seikat, ja

- toisaalta myös pakolaisten erityisen tilanteen huomioon ottamisen ja kaikkien asian kannalta merkityksellisten seikkojen perusteella suoritetun tapauskohtaisen tarkastelun päätteeksi voidaan todeta, että pakolainen tosiasiallisesti vastaa asianomaisen aineellisesta tukemisesta tai että pakolainen näyttää olevan perheenjäsenistä se, joka parhaiten kykenee vastaamaan vaadittavasta aineellisesta tukemisesta.

Oikeudenkäyntikulut

- 78 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Oikeudesta perheenyhdistämiseen 22.9.2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/86/EY 10 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio antaa luvan perheenyhdistämiseen pakolaisen sisaren osalta vain, jos hän ei terveydentilansa vuoksi kykene huolehtimaan toimeentulostaan, kunhan

- **yhtäältä kyseistä kyvyttömyyttä arvioidaan pakolaisten erityinen tilanne huomioon ottaen ja sellaisen tapauskohtaisen tarkastelun päätteeksi, jossa otetaan huomioon kaikki asian kannalta merkitykselliset seikat, ja**
- **toisaalta myös pakolaisten erityisen tilanteen huomioon ottamisen ja kaikkien asian kannalta merkityksellisten seikkojen perusteella suoritetun tapauskohtaisen tarkastelun päätteeksi voidaan todeta, että pakolainen tosiasiallisesti vastaa asianomaisen aineellisesta tukemisesta tai että pakolainen näyttää olevan perheenjäsenistä se, joka parhaiten kykenee vastaamaan vaadittavasta aineellisesta tukemisesta.**

Allekirjoitukset